

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ

Факультет економіки та менеджменту
Кафедра менеджменту та адміністрування

ПОГРЕБЕЦЬКА ТЕТЯНА ДМИТРІВНА

УДК 631.15

**ОПТИМІЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧИМИ І ТРУДОВИМИ РЕСУРСАМИ
АГРАРНОГО ПІДПРИЄМСТВА, НА ПРИКЛАДІ ТОВ «БЛАГОДАР-АГРО»**

Спеціальність 073 – Менеджмент

АВТОРЕФЕРАТ
наукової роботи на здобуття кваліфікації магістра

Тернопіль – 2019

Робота виконана на кафедрі менеджменту та адміністрування факультету економіки та менеджменту Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник:

доктор економічних наук, професор
Сороківська Олена Анатоліївна,
кафедра менеджменту та адміністрування
Тернопільського національного технічного
університету імені Івана Пулюя

Рецензент:

кандидат технічних наук, доцент
Стойко Ігор Іванович,
кафедра управління інноваційною діяльністю та
сферою послуг факультету економіки та
менеджменту Тернопільського національного
технічного університету імені Івана Пулюя

Захист відбудеться «24» грудня 2019 р. о 9⁰⁰ год. на засіданні екзаменаційної комісії у Тернопільському національному технічному університеті імені Івана Пулюя

Науковий керівник

О.А. Сороківська

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Забезпечення стійкої конкурентоспроможності підприємства та підвищення ефективності його функціонування в умовах фінансової нестабільності безпосередньо залежить від ефективності використання його виробничих ресурсів. Поняття „виробничі ресурси підприємства” дуже поширене, але дослідженню цієї категорії присвячено небагато праць, що зумовлює актуальність дослідження цієї економічної категорії.

Серед іноземних вчених, які досліджували виробничі ресурси як фактори виробництва, зазначаємо Ч. Кобба, П. Дугласа, А. Маршалла, П. Самуельсона, Р. Солоу, С. Фішера. Теоретичні основи структуризації та використання виробничих ресурсів викладені в наукових працях таких класиків економічної науки, як: Ф. фон Візер, Дж. Б. Кларк, К. Маркс, К. Менгер, Д. Рікардо, А. Сміт, М. Туган-Барановський та ін. Питання визначення та оцінки виробничих ресурсів розглянуто в роботах таких російських вчених-економістів, як: В. Грузінов, В. Грибов, А. Льїн, В. Волков, В. Горфінкель, В. Швандар, А. Калініна, В. Тітов й ін. Серед українських вчених, наукові праці яких присвячені розв’язанню прикладних проблем структуризації, використання виробничих ресурсів на підприємствах, відзначимо: Є. Бойка, В. Геєця, М. Герасимчука, Й. Петровича, С. Покропивного. Методиці проведення аналізу використання виробничих ресурсів підприємства присвячені праці Г. Савицької, М. Баканова, А. Шеремета, В. Немцева, Г. Шадріної, а також українських вчених М. Чумаченка, В. Івахненка, М. Болюха, П. Поповича. Проблеми структуризації й оптимізації виробничих ресурсів підприємства розглядаються у публікаціях В. Дякіна, М. Перелигіна, Н. Ярошевіч, Л. Матросової.

Як показав аналіз наукових праць та розробок, які висвітлюють поняття „виробничі ресурси підприємства”, у сучасній економічній науці воно трактується неоднозначно. Тоді ж як визначення поняття виробничих ресурсів має не лише важливе наукове, а й практичне значення в діяльності українських підприємств, оскільки чітке уявлення про його зміст визначає обґрунтований підхід до його оцінки.

Метою магістерської роботи є дослідження теоретичних та практичних засад ресурсного забезпечення ТОВ «Благодар-Агро».

Визначена мета дослідження передбачає виконання таких **завдань**:

- провести дослідження теоретичних засад ресурсного забезпечення діяльності підприємства;
- здійснити загальну характеристику діяльності ТОВ «Благодар-Агро»;
- провести аналіз кадрового та фінансового забезпечення діяльності ТОВ «Благодар-Агро»;
- обґрунтувати економічну доцільність покращення системи управління інформаційними ресурсами підприємства шляхом створення його веб-сайту;

- провести удосконалення системи управління кадровими ресурсами ТОВ «Благодар-Агро»;
- обґрунтувати економічну доцільність оновлення матеріальних ресурсів ТОВ «Благодар-Агро».

Об'єкт дослідження - процес управління ресурсним забезпеченням підприємства аграрної сфери.

Предметом дослідження є теоретичні та прикладні засади управління процесом ресурсного забезпечення підприємства.

Методи дослідження. Теоретичну і методологічну основу дослідження становлять загальні положення економічної теорії, наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених з питань ефективності ресурсного забезпечення сільськогосподарських підприємств, управління проектами, стратегічного менеджменту, економіки підприємства. У магістерській роботі використано загальнонаукові і спеціальні методи дослідження: теорії систем і системного аналізу – для ідентифікації чинників впливу зовнішнього середовища на процес ресурсного забезпечення аграрного підприємства; методу порівняння – для уточнення понятійно-категоріального апарату, оцінювання та впорядкування підходів щодо структуризації категорій ефективності, аналізу діяльності сільськогосподарських підприємств України; економіко-статистичного й порівняльного аналізу – для виявлення тенденцій розвитку і структурних змін у діяльності сільськогосподарських підприємств у цілому та досліджуваної компанії зокрема; факторного та логічного аналізу – при діагностуванні та структуризації факторів впливу, ідентифікації проблем управління фінансовими ресурсами досліджуваного підприємства; графічний – для візуалізації результатів дослідження; узагальнення – для обґрунтування ефективності удосконалення системи управління ефективністю використання ресурсів; абстрактно-логічний – для здійснення теоретичних узагальнень і формування висновків за результатами дослідження.

Джерела дослідження. Інформаційною базою дослідження слугували матеріали праць українських і зарубіжних науковців, інформація державних органів статистики, законодавчі та нормативні документи з питань регулювання економіки сільськогосподарського сектору, звітно-статистичні дані досліджуваного підприємства, аналітичні публікації в науковій і спеціалізованій літературі, а також матеріали спостережень та опитувань, що їх організувала автор.

Наукова новизна отриманих результатів. Наукова новизна дипломної магістерської роботи полягає у дослідженні теоретико-методичних засад, розробленні практичних рекомендацій та обґрунтуванні економічного ефекту заходів, спрямованих на підвищення ефективності ресурсного забезпечення діяльності сільськогосподарського підприємства.

Практичне значення результатів роботи полягає в обґрунтуванні економічної доцільності оновлення матеріальних ресурсів ТОВ «Благодар-Агро», покращення системи управління

інформаційними ресурсами підприємства шляхом створення його веб-сайту та удосконалення системи управління кадровими ресурсами ТОВ «Благодар-Агро».

Структура й обсяг дипломної магістерської роботи. Дипломна магістерська робота складається зі вступу, семи розділів, висновків, переліку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг роботи – 126 сторінок комп'ютерного тексту, вона містить 34 таблиці і 24 рисунки, список використаних джерел із 32 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

У вступі розкрита актуальність теми магістерської роботи, встановлено мету та завдання, предмет та об'єкт, методи та інформаційну базу дослідження, а також подано структуру роботи.

У першому розділі «Теоретичні засади ресурсного забезпечення діяльності підприємства» у першому розділі магістерської роботи розкрито теоретичні механізми використання виробничих ресурсів, проведено оцінку кадрового забезпечення підприємства. Також охарактеризовано відтворення та використання основних фондів, механізм використання оборотних засобів підприємства. Розкрито економічну суть матеріальних ресурсів та активів.

Результати проведених досліджень дозволяють стверджувати, що персонал підприємства формується та змінюється під впливом внутрішніх (характер продукції, технології та організації виробництва) і зовнішніх (демографічні процеси, юридичні та моральні норми суспільства, характер ринку праці тощо) факторів. Вплив останніх конкретизується в таких параметрах макроекономічного характеру: кількість активного (працездатного) населення, загальноосвітній його рівень, пропонування робочої сили, рівень зайнятості, потенційний резерв робочої сили. У свою чергу, ці характеристики зумовлюють кількісні та якісні параметри трудових ресурсів.

Визначено, що складовим частинам виробничих фондів властиві певні характерні ознаки, за якими можна розрізняти основні та оборотні фонди й обґрунтовано тлумачити сутність та значення цих економічних категорій для відтворювальних процесів.

Досліджено, що оцінка основних фондів підприємства є грошовим вираженням їхньої вартості. Вона необхідна для правильного визначення загального обсягу основних фондів, їхньої динаміки і структури, розрахунку економічних показників господарської діяльності підприємства за певний період.

Отже, можемо зробити висновок, що використання накопиченого капіталу знань веде до суттєвих змін у характері функціонування підприємств та організацій. Значення фізичних товарів і обладнання поступово зменшується, тоді як значення послуг і нематеріальних ресурсів неухильно зростає. За природою свого походження нематеріальні ресурси виникають або завдяки новим, унікальним знанням у будь-якій формі, або через рідкісність ресурсів.

У другому розділі «Аналіз формування та використання ресурсного забезпечення ТОВ «Благодар-Агро» проведено аналіз формування та використання ресурсного забезпечення ТОВ «Благодар-Агро».

Досліджено, що метою діяльності ТОВ «Благодар-Агро» є здійснення підприємницької діяльності з метою отримання прибутку і задоволення соціально-економічних інтересів учасників та членів трудового колективу товариства. Для здійснення цієї мети ТОВ «Благодар-Агро» займається такими видами діяльності як вирощування зернових культур, рису, бобових культур і насіння олійних культур та розведення великої рогатої худоби молочних порід.

Результати проведеного аналізу техніко-економічних показників діяльності ТОВ «Благодар-Агро» дозволяють виокремити ряд позитивних та негативних тенденцій розвитку досліджуваного підприємства.

До позитивних тенденцій відносимо: зростання обсягу чистого доходу, збільшення обсягу валового прибутку, зростання фондівіддачі основних виробничих фондів на 64,4% та підвищення рівня фондоозброєності, збільшення середньорічного виробітку, зростання вартості основних виробничих фондів, стабільність складу та кількості працюючих підприємства.

До негативних тенденцій можемо віднести зменшення обсягу чистого прибутку підприємства на 1 тис. грн., що склало 0,5%, а також зниження рентабельності продукції на 4%.

Отже, і цілому можемо зробити висновок про переважаючі позитивні зміни у розвитку ТОВ «Благодар-Агро». Проте незначне зниження рентабельності продукції підприємства є загрозовою тенденцією та в майбутньому може призвести до кризи виробничої діяльності досліджуваного товариства.

Результати аналізу динаміки складу основних засобів підприємства виявили значні зміни в обсязі та складі основних засобів ТОВ «Благодар-Агро», а саме: їх обсяг зріс на 3040 тис. грн., пасивна частина основних засобів склала 32,6% вартості загального обсягу. Машини та обладнання, а також транспортні засоби склали досить велику частку основних засобів підприємства, їх частка у 2018 році становила відповідно 18,8 та 16,1% від загальної вартості основних засобів ТОВ «Благодар-Агро».

Результати оцінювання рівня показника прибутковості або рентабельності основних засобів досліджуваного підприємства довели, що за показником валової рентабельності основних засобів у базисному та звітному роках спостерігаємо додатні показники. За індикаторами операційної та чистої рентабельності маємо також додатні значення, що свідчить про ефективне використання основних засобів ТОВ «Благодар-Агро» та відсутність значних фінансових проблем.

Визначено, що в динаміці 2017-2018 років кадровий склад підприємства не змінюється. Проте на сьогодні не застосовується серйозних стимулюючих заходів для активізації виробничої діяльності на підприємстві. Тому у третьому розділі магістерської роботи доцільно розробити ряд

заходів щодо покращення ресурсного забезпечення діяльності ТОВ «Благодар-Агро» та обґрунтувати доцільність залучення працівників підприємства до впровадження змін.

У третьому розділі «Удосконалення процесу управління ресурсним забезпеченням ТОВ «Благодар-Агро» було обґрунтовано необхідність удосконалення ресурсного забезпечення аграрного підприємства. З метою покращення використання основних засобів ТОВ «Благодар-Агро» запропоновано провести заміну окремих агрегатів обладнання підприємства.

Запропонована у даному дослідженні концепція покращення системи управління ефективністю персоналу полягає у визначенні того, як виконується робота на кожній організаційній ланці досліджуваного підприємства. Така система дозволяє підвищити загальний рівень ефективності використання трудових ресурсів та врахувати вплив взаємозалежних та взаємообумовлених факторів під час прийняття рішення про необхідні зміни кадрової роботи в організації.

Результати проведених досліджень засвідчили, що раціонально організований інформаційний процес управління кадровою ефективністю дозволяє оптимізувати ключові напрямки управлінської діяльності ТОВ «Благодар-Агро». Процес управління ефективністю сприятиме поліпшенню зв'язку між керівниками і працівниками і дозволить досягти більшої ефективності в роботі окремих відділів і ТОВ «Благодар-Агро» в цілому.

Для того, щоб вдосконалити процес використання інформаційних ресурсів «Благодар-Агро» запропоновано створити веб-сайт підприємства.

Показники ефективності по розробленому у даній роботі проекту вдосконалення управління ресурсним забезпеченням ТОВ «Благодар-Агро» свідчать про доцільність його реалізації.

У четвертому розділі «Спеціальна частина» проведено аналіз основних показників розвитку сільськогосподарської галузі України, розглянуто юридичні аспекти функціонування товариств з обмеженою відповідальністю в Україні.

У п'ятому розділі «Обґрунтування економічної ефективності» здійснено розрахунок ефективності проектів оновлення матеріальних ресурсів ТОВ «Благодар-Агро», покращення системи управління інформаційними ресурсами підприємства шляхом створення його веб-сайту та удосконалення системи управління кадровими ресурсами ТОВ «Благодар-Агро».

У шостому розділі «Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях» досліджено стан системи контролю за станом охорони праці на підприємстві, проведено аналіз основних аспектів охорони праці на ТОВ «Благодар-Агро». Висвітлено окремі питання цивільної безпеки на сільськогосподарському підприємстві.

У сьомому розділі «Екологія» досліджено основні аспекти якості довкілля як чинника сільськогосподарської діяльності, висвітлено роль екологічного виробництва у збереженні навколишнього середовища.

ВИСНОВКИ

Отже, у представленій магістерській роботі досліджено теоретичні засади та практичні аспекти підвищення ефективності використання ресурсів аграрного підприємства.

У роботі досліджено, що на сьогодні ТОВ «Благодар-Агро» працює злагоджено, але при збільшенні інтенсивності заготівель зерна, виробничий процес, що проходить під час сезонних робіт аграрного підприємства, сповільнюється при здійсненні очистки зерна. На даний час в основній робочій будівлі встановлені два сепаратори А1-БСХ-100, та А1-БЦС-50, які працюють уже понад 10-15 років. Це обладнання працює неефективно, адже його продуктивність замала для своєчасного та ефективного очищення зернових партій. Дасться взнаки також моральний та фізичний знос обладнання.

Суть запропонованої у представленій роботі заміни зерноочистки полягає в тому, щоб збільшити пропускну здатність обладнання і тим самим збільшити об'єми заготівель ТОВ «Благодар-Агро», а також підвищити ефективність очистки зерна. Отже, ми пропонуємо замість застарілого сепаратора А1-БЦС встановити більш продуктивне та новіше обладнання, таке як: сепаратор та додатково скальператор, оскільки зерно часто містить крупні домішки.

Передбачений ефект від удосконалень полягає в тому, що при збільшенні об'ємів заготівель зерна збільшиться і ефективність операцій, за рахунок підвищення попиту на виконання операцій очистки.

У процесі дослідження визначено, що Інтернет сьогодні дає нові можливості для співпраці підприємств між собою. Інформація про діяльність ТОВ «Благодар-Агро» може бути відображеними на веб-сайті досліджуваного підприємства. Саме Веб-сайт є найважливішим маркетинговим інструментом для встановлення ефективного інформаційного обміну між сільськогосподарськими господарствами різних областей України.

Сайт забезпечить своїм користувачам, крім усього іншого, доступ до докладної інформації про продукцію досліджуваного підприємства і сервісні служби, а також дозволить швидко і зручно оформити замовлення.

Основні етапи створення сайту ТОВ «Благодар-Агро»:

1. Необхідно визначити, з якою метою створюється сайт, які результати очікуються.
2. Розробити структуру та інформаційне наповнення сайту. При цьому у Web-адресі сайту доцільно використати назву організації або скорочення, яке добре запам'ятовується. Логотип і заголовок основної сторінки повинні добре запам'ятовуватись, але не занадто довго завантажуватись.
3. Визначити колір фону, необхідні зображення, фотографії, графіку.
4. Провести попередній аналіз цільової аудиторії, ступеня її представлення в Інтернет.
5. Вивчити інтереси цільової аудиторії.

б. Здійснити завантаження і перевірку Web-сторінок.

Оскільки зараз на підприємстві немає кваліфікованого працівника, який зміг би розробити веб-сайт, вважаємо за доцільне звернутись до дизайн-студії, яка зможе розробити сайт. Працівник ТОВ «Благодар-Агро», пройшовши навчання, обслуговуватиме та наповнюватиме даний сайт.

У результаті проведених розрахунків можемо зробити висновок про доцільність реалізації проекту, оскільки в результаті його впровадження очікуємо отримання додаткового доходу в обсязі 514,66 тис. грн. за весь період реалізації проекту. Сумарний обсяг чистого прибутку складатиме 38,38 тис. грн.

АНОТАЦІЯ

Погребецька Т.Д. Оптимізація управління виробничими і трудовими ресурсами аграрного підприємства, на прикладі ТОВ «Благодар-Агро» [Рукопис]: комплексна дипломна робота на здобуття кваліфікації магістра за спеціальністю 073 / Погребецька Тетяна Дмитрівна; ТНТУ. — Тернопіль: [б. в.], 2019. – 126 с.

Магістерська робота: 126 с., 24 рис., 34 табл., 32 літературних джерела.

Об'єкт дослідження – процес управління ресурсним забезпеченням підприємства аграрної сфери.

Метою роботи є дослідження теоретичних та практичних засад ресурсного забезпечення ТОВ «Благодар-Агро».

Методи дослідження – економіко-статистичного, системного та порівняльного аналізу, метод експертного опитування, діалектичного пізнання, економічного синтезу.

Проведено обґрунтування економічної доцільності оновлення матеріальних ресурсів ТОВ «Благодар-Агро», покращення системи управління інформаційними ресурсами підприємства шляхом створення його веб-сайту та удосконалення системи управління кадровими ресурсами ТОВ «Благодар-Агро».

Результати дослідження впроваджено у діяльність ТОВ «Благодар-Агро».

Ключові слова: ресурсне забезпечення виробничої діяльності, технологічне та кадрове забезпечення, основні засоби, кадрові ресурси, технологічне обладнання, економічне оцінювання, обґрунтування доцільності, сільське господарство.

ABSTRACTS

Pohrebetska T.D. Optimization of production management and labor resources of agrarian enterprise, for example of Ltd. “Blagodar- Agro” [Manuscript]: comprehensive thesis for obtaining the qualification master's degree in 073 / Tetiana Pohrebetska; TNTU. - Ternopil [b. in.], 2019. - 126 p.

Master thesis: 126 pages, 24 figures, 34 tables, 32 references.

The Object of Investigation is formation of management resourced national enterprises.

The Aim of the Work is to study design solutions for improving industrial and economic activities by improving its resources.

The Methods of Investigation - economic-statistical, and comparative analysis, the method of expert survey dialectical knowledge, economic synthesis.

Design solutions for feasibility update study material resources Ltd. "Blagodar- Agro", improve management of enterprise information resources through the creation of its website and improving human resource management Ltd. “Blagodar- Agro”.

The results of the activities implemented Ltd. "Blagodar- Agro".

Key words: resources for productive activities, technological and human resources, fixed assets, human resources, technological equipment, economic evaluation, rationale, agriculture.